

ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
22/1/2017

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.1) Ο συγγραφέας του κειμένου αρχικά συμβουλεύει τους γονείς να έχουν υπομονή. Ακολούθως προτείνει να αποδεχτούν τις σωματικές αλλαγές που αναπόφευκτα θα έρθουν στη ζωή των παιδιών τους και να εστιάσουν στην ψυχολογική ωρίμανση και ισορροπία των εφήβων, η οποία εξαρτάται σε έναν μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των σχέσεων που διαμορφώνονται μέσα στην οικογένεια. Τέλος επισημαίνει πως οι γονείς πρέπει να βρίσκονται σε εγρήγορση για να αναγνωρίσουν τις ενδεχόμενες ανησυχητικές συμπεριφορές στα παιδιά τους. (74 λέξεις).

[Μονάδες 15]

A.2) Σύμφωνα με τον συγγραφέα, βασικό ψυχολογικό χαρακτηριστικό της εφηβείας αποτελεί η επιθυμία των εφήβων να ξεχωρίσουν, να αμφισβητήσουν, να έρθουν σε ρήξη με το κατεστημένο, η οποία οφείλεται στην επιδίωξη της εξιδανίκευσης καταστάσεων και στη βίωση έντονων συναισθημάτων από την πλευρά τους. Με αυτό το βασικό χαρακτηριστικό συνδέονται οι εντάσεις μεταξύ εφήβου και γονέων. (54 λέξεις).

[Μονάδες 10]

B1. α) Η **εφηβεία** αποτελεί μία περίοδο έντονων σωματικών και ψυχικών αλλαγών στη ζωή ενός **παιδιού**. Τις **αλλαγές** αυτές καλείται να διαχειριστεί ο έφηβος και ταυτόχρονα να ανακαλύψει τη δική του **ταυτότητα**. Συχνά όμως, στην προσπάθειά του να **εκφραστεί** και να ακουστεί, έρχεται σε αντιπαράθεση με το **οικογενειακό περιβάλλον** και με τον **κόσμο των ενηλίκων** γενικότερα. Οι **συγκρούσεις** αυτές προκαλούν αρκετές φορές εντάσεις, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπίζονται με υπομονή και ψυχραιμία από την πλευρά των ενηλίκων. (75 λέξεις).

[Μονάδες 8]

β) Θεματική πρόταση: « Ποια είναι επομένως τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της εφηβείας;»

Λεπτομέρειες – σχόλια: « Όπως μας λένε οι ειδικοί «μίτο» των εντάσεων».

Κατακλείδα – συμπέρασμα: δεν έχει.

[Μονάδες 3]

B2. Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται και στις δύο παραγράφους γιατί **μεταφέρουν αυτούσια τα λόγια-τις απόψεις τρίτων**, στην τέταρτη παράγραφο των ψυχολόγων και στην έβδομη των ειδικών. Έτσι **το κείμενο αποκτά κύρος και αξιοπιστία** και οι **απόψεις του συγγραφέα ενισχύονται και γίνονται πιο κατανοητές και αποδεκτές** από τους αναγνώστες του κειμένου.

[Μονάδες 3]

B3. αποχωρισμού ≠ (επανα)σύνδεσης, συνήθως ≠ σπάνια, διαφορετικό ≠ ίδιο, όμοιο απομόνωση ≠ επαφή, επικοινωνία, ανησυχητικές ≠ καθησυχαστικές

[Μονάδες 5]

B4. Η ρητορική ερώτηση στην αρχή της έκτης παραγράφου του κειμένου, **μας εισάγει στο θέμα της παραγράφου**, καθώς λειτουργεί ως θεματική περίοδος της. Επίσης **προσδίδει στο κείμενο αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα, ανοίγει διάλογο με τον αναγνώστη, τον προβληματίζει, κεντρίζει την προσοχή και το ενδιαφέρον** του. Τέλος, ενισχύει την **έμφαση, τη θεατρικότητα** και την **επίκληση στο συναίσθημα**.

[Μονάδες 3]

B5. Με τη χρήση του **β! πληθυντικού προσώπου** ο συγγραφέας απευθύνεται στους γονείς των εφήβων. Προσπαθεί να τους προσεγγίσει συναισθηματικά και δημιουργεί ένα κλίμα οικειότητας και αμεσότητας, προσδίδοντας ζωντάνια στο κείμενό του.

[Μονάδες 3]

Γ. Παραγωγή λόγου

Δομικά στοιχεία – γνωρίσματα της ομιλίας :

Προσφώνηση (άμεσος χαιρετισμός του κοινού-ακροατηρίου)

Αξιότιμε Κύριε πρόεδρε της Βουλής,
Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές,
Αγαπητοί συμμαθητές,

Εισαγωγική παράγραφος ομιλίας - πρόλογος:

(αναφορά στην αφορμή της εκφώνησης της ομιλίας, δήλωση της ιδιότητας του ομιλητή, σύντομη παρουσίαση του θέματος).

Ξεκινώντας την ομιλία μου, θα ήθελα να εκφράσω τη θερμή υποστήριξη, τη δική μου αλλά και όλων των συνομηλίκων μου, στο θεσμό της Βουλής των Εφήβων, ένα θεσμό που έδωσε φωνή στους νέους της μέσης εκπαίδευσης. Φιλοδοξώντας να φανώ αντάξιος του ρόλου που μου ανατέθηκε επέλεξα να αφιερώσω την ομιλία μου σε ένα κατά την κρίση μου ύψιστης σημασίας θέμα, στο χάσμα των γενεών το οποίο θεωρείται ιδιαίτερα διευρυμένο στην εποχή μας. Ειδικότερα θα ήθελα να εστιάσω στις αιτίες που το προκαλούν αλλά και στους τρόπους γεφύρωσής του. **Στη συνέχεια του προλόγου**, μπορεί να γίνει αναφορά στην πολυπλοκότητα και συνθετότητα των ανθρωπίνων σχέσεων στην εποχή μας και ειδικότερα στις σχέσεις νέων-μεγαλύτερων που χαρακτηρίζονται από την έλλειψη επικοινωνίας και από τις εντάσεις που προκαλούνται ανάμεσά τους.

Ρηματικά πρόσωπα :πρώτο ενικό - πληθυντικό, δεύτερο πληθυντικό, τρίτο ενικό - πληθυντικό.

Ύφος : επίσημο

Κύριο μέρος

Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας μέσω της χρήσης του τρίτου ενικού και πληθυντικού προσώπου, αποστροφές στο κοινό (π.χ. Αγαπητό ακροατήριο), διατύπωση ρητορικών ερωτημάτων σε πλάγιο λόγο (π.χ. θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς ...).

Ορισμός: Μπορούμε να θεωρήσουμε ως χάσμα γενεών τη διαμορφωμένη κατάσταση στην οποία παρατηρείται ένα αδιέξοδο στις σχέσεις νέων και «ώριμων», ένα κενό επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων, ένα καθεστώς αμοιβαίας αντιπαλότητας και καχυποψίας που αναιρεί κάθε προσπάθεια προσέγγισης και κατανόησης των μεν από τους δε. / Με τον όρο «χάσμα των γενεών» εννοούμε τη μεγάλη απόσταση που χαρακτηρίζει τις δυο γενιές κάθε εποχής, τους νέους και τους ώριμους, ως προς τις πεποιθήσεις, ιδέες, αντιλήψεις, τον τρόπο, τη σκέψη και τη στάση ζωής γενικότερα. Έτσι, οι δυο γενιές κλείνονται στον εαυτό τους και επιδίδονται σε μια «πολεμική» η μία εναντίον της άλλης.

Αιτίες του χάσματος

Αιτιάσεις Μεγάλων για τους Νέους

- γλωσσική αφασία• κακή χρήση της γλώσσας• έλλειψη σεβασμού• ανυπακοή• «έκλυση» ηθών, αμοραλισμός• μη παραδοχή των αξιών, της παράδοσης...• αδιαλλαξία• άρνηση διαλόγου• αδιαφορία• επιπολαιότητα• ανευθυνότητα, ανωριμότητα• ασυδοσία των νέων
- επαναστατική διάθεση, βία• άκριτη αμφισβήτηση των πάντων, μηδενισμός •έλλειψη ιδανικών, σωστών προτύπων• άκριτη υποταγή στη μόδα •απειρία

Αιτιάσεις Νέων για τους Μεγάλους

- ξύλινη γλώσσα – δυσνόητη για τους νέους• συντηρητισμός (ιδέες, αντιλήψεις και ζωή)
- κομφορμιστές, αναχρονιστικοί, δογματικοί• συμβιβασμός• αδιαλλαξία, έλλειψη κατανόησης• έλλειψη διαλόγου, επικοινωνίας, επαφής• υποκρισία, καχυποψία, ακαμψία,
- ασυνέπεια, αντιφάσεις• φιλοχρηματία, χρησιμοθηρία, ωφελιμισμός • συμφεροντολόγοι
- πατερναλιστική συμπεριφορά• υπερβολική αυστηρότητα, στέρηση ελευθερίας, καταπιεστικές τάσεις •πουριτανισμός • κληροδοτές ενός κατεστραμμένου κόσμου • υλισμός

Εν γένει προβλήματα επικοινωνίας ανθρώπων

- ταχύτατος & αγχώδης ρυθμός ζωής• έλλειψη ελεύθερου χρόνου• έλλειψη αμφίδρομης επικοινωνίας, πρόκριση μονοσήμαντης: Μ.Μ.Ε.• απουσία διαλόγου• ψευτιά και υποκρισία
- αναξιοκρατία• ωφελιμιστική εποχή• υπερκατανάλωση προϊόντων αλλά και αισθημάτων, αναγκών...• μηχανικός & αλλοτριωτικός χαρακτήρας της εργασίας• χωρική διευθέτηση που ευνοεί τη «μόνωση»: μεγαλουπόλεις, πολυκατοικίες...• απομάκρυνση από τη φύση
- αλλοτρίωση ατόμων, κυρίως επικοινωνιακή, αποξένωση των ανθρώπων

Ειδικότερες αιτίες χάσματος

- διαφορά ηλικίας !!!• διαφορετικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, ψυχοσύνθεση, ασχολίες...• η γοργά εξελισσόμενη / μεταλλασσόμενη / μεταβατική εποχή• ταχύτατοι ρυθμοί εξέλιξης-προόδου, αδυναμία παρακολούθησής τους (από τους μεγάλους κυρίως)
- γρηγορότερη «ωρίμανση» των νέων• τάση «υπερπροστατευτισμού» (εκ μέρους των μεγάλων)• ασυνέπεια / υποκρισία (μεγάλων)• ψεύτικα πολλά μεγάλα λόγια-ρητορισμός (των μεγάλων συνήθως και όταν απευθύνονται στους νεότερους τους)
- συμβιβασμός• γραφειοκρατία-παραγκωνισμός των νέων• τάση αμφισβήτησης των πάντων (από τους νέους)• αυθορμητισμός (νέων)• έλλειψη σεβασμού (από τους νέους)
- απουσία αξιών, ιδανικών, προτύπων...• άγνοια γλώσσας, ιστορίας, παράδοσης...
- εγωισμός• απουσία αμοιβαίας εμπιστοσύνης• αμοιβαία καχυποψία, υποψία υπεροχής της άλλης πλευράς• ανταγωνιστική δομή της κοινωνίας• αναχρονιστική παιδεία• κρίση αυταρχικού μοντέλου διαπαιδαγώγησης: ο διδάσκων θα κρίνεται.... • ανεργία και αεργία
- γκρέμισμα ηθικών αξιών• έλλειψη προβολής σωστών προτύπων• άσχημος ρόλος Μ.Μ.Ε.
- έλλειψη αυτογνωσίας των σύγχρονων πολιτών αλλά και αυτοκριτικής

Συνέπειες χάσματος (σύντομη αναφορά μεταβατικά ανάμεσα στις αιτίες και στις λύσεις)

- τάσεις γρήγορης φυγής, πρόωρης χειραφέτησης, ανεξαρτητοποίησης• εγκατάλειψη γερόντων (γηροκομεία)• απομόνωση των νέων και των μεγαλύτερων στον κόσμο τους
- περιθωριοποίηση• συμβατικότητα στις κοινωνικές σχέσεις, ψεύτικες συμπεριφορές υποκρισία, καχυποψία (επίταση του φαινομένου)• αδιαφορία εν γένει, απραξία
- αδιαφορία για τα κοινά• απογοήτευση, ανάπτυξη εσωστρεφών τάσεων• ανώμαλη ενηλικίωση & κοινωνικοποίηση νέων • κλονισμός των θεσμών, προτύπων, αξιών...
- κοινωνικές αταξίες/αναστατώσεις• καλλιέργεια εγωιστικών τάσεων, αντιπαλότητας, ανταγωνισμών, συγκρούσεων, βίας-επιθετικότητας, άγονων αντιπαραθέσεων

Τρόποι αντιμετώπισης

Δεν είναι λογικό αλλά και φυσιολογικό να κλείσει τελείως το χάσμα αυτό, αφού κάθε γενιά, όπως είπαμε, έχει τη δική της ιδιοσυγκρασία. Πέρα απ' αυτό, είναι δυνατό να έχουμε απόλυτη ταύτιση νέων και ώριμων σ' όλους τους τομείς της ζωής; Τότε η ζωή θα μεταβαλλόταν σ' ένα απέραντο «νεκροταφείο», αφού τίποτα πια δε θα εκινείτο· και «ό,τι δεν κινείται δε ζει», έλεγε ο Λάιμπνιτς και πριν 2000 χρόνια ο Ηράκλειτος, «Τα πάντα ρει»...

- συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας• συνειδητοποίηση της ανάγκης προσέγγισης
- συνειδητοποίηση των αιτιών• προσπάθεια για επικοινωνία• πάταξη του εγωισμού
- διαλλακτική-υποχωρητική στάση• Διάλογος• παρακολούθηση εξελίξεων εκ μέρους των μεγάλων, ενημέρωση• περιορισμός συντηρητικότητας / αυταρχικότητας• παροχή

βοήθειας-προώθηση των νέων• ειλικρίνεια, συνέπεια λόγων-έργων• αμοιβαία εμπιστοσύνη• υγιής παιδεία• εξάλειψη κοινωνικών αντιθέσεων• σωστή κοινωνικοποίηση
• Δημοκρατία-Ελευθερία• ουσιαστική επικοινωνία• συνεργασία, διάθεση για γεφύρωση των διαφορών

Στον **επίλογο** της ομιλίας μπορεί αρχικά να γίνει μία σύνοψη των κύριων σημείων της ομιλίας και **στη συνέχεια να διατυπωθεί ένα τελικό μήνυμα**, μία τελική τοποθέτηση σε σχέση με την ανάγκη γεφύρωσης του χάσματος

Αποφώνηση: Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

[Μονάδες 50]

Τις απαντήσεις επιμελήθηκαν οι καθηγητές:
Νικολακοπούλου Ελένη
Ντελμπίζη Μαρία
Παππάς Παναγιώτης